

Essentie van de 2D PLG observatie

Tijdens de 2D PLG wordt door docentenkoppels geobserveerd hoe het geloof in eigen kunnen van leerlingen (*self-efficacy*) op de schoolladder kan worden versterkt in de lessen. Uitgangspunt hierbij is de *collectieve* leervraag die is opgesteld op basis van de dataterugkoppeling. Vanuit deze *collectieve* leervraag wordt gekeken naar elkaars groepsdynamiek en de bijhorende elementen en/of bouwstenen. Tevens nodigt de wederzijdse observatie uit tot reflectie op de *individuele* leervraag uit de 1D-fase.

Na de observaties wordt er in de tweede PLG sessie verdiepend gereflecteerd. Hierbij gaat het niet om goed of fout, maar om gezamenlijk te reflecteren op wat effectief is in de groepsdynamiek en waar nog ruimte ligt om het switchen en klimmen te bevorderen en de *self-efficacy* van leerlingen te versterken. Eén van de hogere doelen van de 2D PLG is het leren van, met en door elkaar aan de hand van observaties en het delen van reflecties.

De rol van de lesgevende docent

Om ervoor te zorgen dat de observatoren waardevolle en betekenisvolle momenten kunnen bespreken tijdens de PLG, dient de docent minimaal de volgende punten terug te laten komen:

- Interactie met de leerlingen
- Herkenbare, verschillende lesfasen/werkvormen (bijv. een duidelijke inleiding, instructie, begeleiding bij oefeningen, zelfstandige verwerking door leerlingen, controleren of het leerdoel is behaald, coöperatieve werkvormen etc.)
- Let op: het is niet de bedoeling dat de docent gedurende 60% (of langer) van de lestijd eenzelfde lesfase terug laat komen tijdens de observatie.

De rol van de observerende docent

De observerende docent bekijkt de les aan de hand van de kijkwijzer van het Transformatief Handelen (zie bijlage 2). Tijdens de observatie houdt de observerende docent zich aan de volgende richtlijnen:

- De observerende docent kijkt en observeert vanuit de *collectieve* leervraag die betrekking heeft op elementen van de bouwstenen Spelgevoel, Gezag en Inclusieve Didactiek (zie observatieformulier).
- De observerende docent heeft geen invloed op het leerproces (geeft geen adviezen/tips aan leerlingen, geeft geen feedback op (on)gewenst gedrag, handelt/grijpt niet in tenzij de situatie vraagt om een ethische handeling).
- De feedback wordt onderbouwd met voorbeelden uit de geobserveerde les. Vermijd hierbij aannames, maar gebruik je observatie om tot gerichte vragen aan je collega te komen. Zo kunnen jullie samen verkennen hoe de elementen uit de *collectieve* onderzoeksvraag zichtbaar waren in de geobserveerde les en waar nog ruimte is om deze elementen verder te versterken.

Observatie Transformatief Handelen bij je collega

Wat is de collectieve ontwikkelvraag op basis van 1D fase en dataterugkoppeling?

Welke elementen van het Transformatief Handelen staan hierin centraal:

▪ Organiseren positieve tipping points	☐
▪ Transformeren negatieve tipping points	☐
▪ Erkennen en waarderen van het switchen naar schoolse codes	☐
▪ Voorbeeldig handelen	☐
▪ (Gemeenschappelijk) normatief kader	☐
▪ De 'emotionele bluetooth' ten dienste van het switchen en klimmen	☐
▪ Gemeenschappelijk basisleerdoel	☐
▪ Gerichtheid op progressie	☐
▪ Benutting groepskapitaal	☐
▪ Inzet leerlingkapitaal	☐

Hoe zie ik dat de elementen uit de collectieve leervraag bijdragen aan het collectief switchen en klimmen? *Illustreer met voorbeelden.*

Op welke manier zouden deze elementen het collectief switchen en klimmen verder kunnen versterken? *Geef hier één of meerdere voorbeelden*

Welk antwoord geeft deze observatie op onze *collectieve* leervraag?

Welk antwoord geeft deze observatie op mijn *eigen* leervraag?

Bijlage 1 – De bronnen van self-efficacy

Psychologisch kapitaal:

Bronnen van geloof in eigen kunnen (*self-efficacy*)

Bandura, 1999

Mastery experiences

Mastery experiences waarnemen

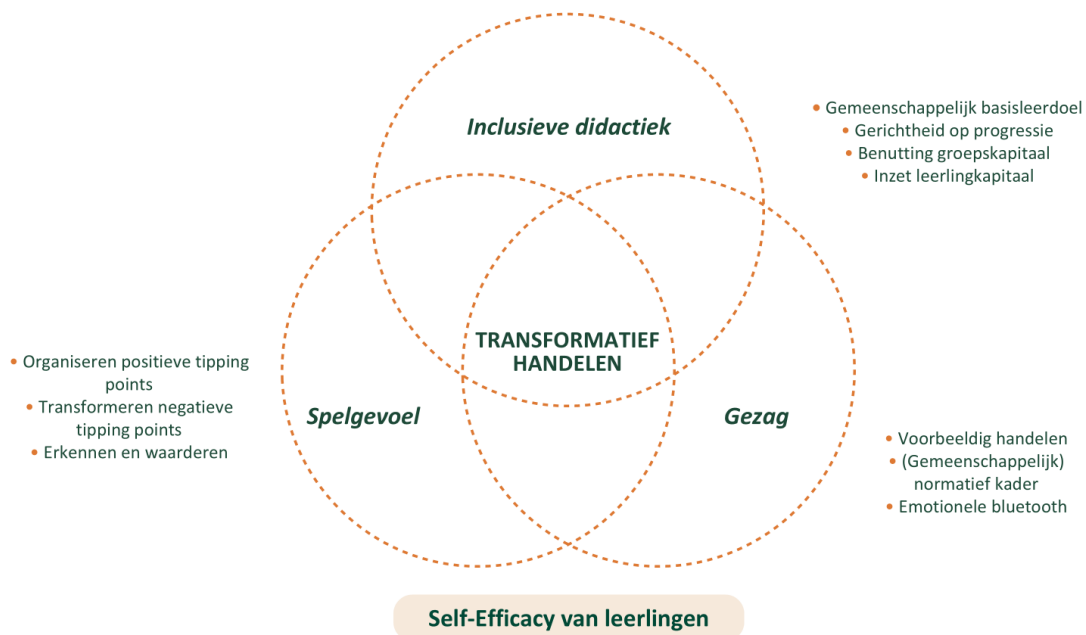

Aanmoediging, opbouwende feedback

Emotieregulatie

Bijlage 2– Kijkwijzer Transformatief Handelen en toelichting elementen

Spelgevoel

(De wijze waarop de docent met de groepsdynamiek schakelt, zodat het collectief van leerlingen vanuit hoge verwachtingen uitgenodigd wordt naar de schoolladder.)

1. Organiseren van positieve tipping-points:

Het organiseren van positieve tipping points houdt in dat leerlingen actief worden uitgenodigd en aangemoedigd om te switchen en klimmen naar de schoolladder. Leerlingen krijgen een voorzetje om op positieve wijze deel te nemen aan de les. Hierdoor wordt leerlingen consequent de ruimte geboden om succesvol te code-switchen naar de schoolladder en dit ook zelf zo te ervaren.

2. Transformeren van negatieve tipping-points:

Het transformeren van negatieve tipping points betekent dat wanneer leerlingen neigen te code-switchen naar alternatieve ladders, zij consequent met spel en gevoel worden uitgenodigd om weer actief deel te nemen aan de les en succeservaringen op te doen. Op deze manier kan de groepsdynamiek op de schoolladder gericht blijven. Er kan een veilige groepsdynamiek op sociaal emotioneel vlak ontstaan en sociale pijn krijgt minder een ingang in het klaslokaal.

3. Erkenning en waardering op de schoolladder:

Als blijk van hoge verwachtingen met betrekking tot de inzet van leerlingen, is het consequent geven van erkenning en waardering essentieel wanneer een leerling een positieve beweging naar, of op de schoolladder hebben gemaakt. Het code-switchen wordt hiermee aangemoedigd, het geloof in eigen kunnen versterkt en het risico op sociale pijn verkleind. Leerlingen kunnen zo ervaren dat de schoolladder hún ladder is

Gezag

(De wijze waarop docent en leerlingen gezamenlijk code-switchen naar de schoolladder op basis van een gemeenschappelijk normatief kader.)

4. Voorbeeldig handelen:

Voorbeeldig handelen betekent dat een docent als leider van de ‘mini-samenleving’ de schoolse codes consequent voorleeft in het klaslokaal. In alles kunnen leerlingen een voorbeeld nemen aan de docent. Deze houdt hiermee de schoolladder in stand en maakt door het eigen handelen voor leerlingen zichtbaar welke codes/verwachtingen hierbij horen.

5. Normatief kader:

Door het normatief kader in de les helder neer te zetten en te beschermen, wordt het switchen naar de schoolladder vergemakkelijkt. Gelijke gevallen worden gelijk behandeld. Leerlingen weten wat er van hen wordt verwacht, waardoor er ruimte ontstaat om te switchen, juist omdat er kaders zijn. Zo kan er een basisrust ontstaan. Sociale codes die het collectieve switchproces bemoeilijken, krijgen door een consequent handelen niet de ruimte om de groepsdynamiek van de schoolladder te doen verschuiven.

6. De 'emotionele bluetooth' ten dienste van de schoolladder:

De emotionele bluetooth is het vermogen om op een positieve manier contact te maken met de leerling en de groep. Wanneer deze vervolgens ten dienste van het switchen en klimmen staat, wordt er binnen de relatie tussen de docent en leerlingen een connectie gemaakt die er consequent op gericht is om de sociaal-emotionele veiligheid in het klaslokaal te waarborgen en het klimmen van de leerlingen te stimuleren. Zo wordt het leerproces van de leerlingen ondersteund.

Inclusieve didactiek

(Deze bouwsteen is erop gericht alle leerlingen vanuit hoge verwachtingen de kans te geven om deel te nemen aan het collectieve klimmen op de schoolladder, conform hun cognitieve capaciteiten.)

7. Gemeenschappelijk basisleerdoel:

Om binnen de groepsdynamiek het gezamenlijk leerproces te bevorderen, is het essentieel om expliciet in te zetten op het behalen van het gemeenschappelijk basisleerdoel door alle leerlingen. Leerlingen worden via de werkvormen en ervaringen in het klaslokaal naar het basisleerdoel geleid en de docent checkt of het basisleerdoel door elke leerling behaald is. Het 'waarom' van de les komt daarbij ook aan bod. Zo wordt leerlingen de mogelijkheid geboden om betrokken te raken bij het leerproces en neemt de kans op succeservaringen voor alle leerlingen toe.

8. Gerichtheid op progressie:

Binnen het gezamenlijk leerproces wordt de leerlingen de ruimte geboden om op de schoolladder te klimmen conform hun cognitieve capaciteiten en wordt dit klimproces zichtbaar gemaakt. Leerlingen die na het behalen van het basisleerdoel meer verdieping nodig hebben om tot klimmen te komen, krijgen dit aangeboden. Om het geloof in eigen kunnen met betrekking tot het klimmen te ondersteunen, is het van belang dat leerlingen vanuit hoge positieve verwachtingen worden aangemoedigd. Het klimmen wordt structureel geëvalueerd, waarbij leerlingen de ruimte krijgen om te reflecteren en zich bewust te worden van hun klimproces. Gedurende- en aan het einde van de les is voor hen duidelijk welke progressie er is gemaakt.

9. Benutting groepskapitaal:

Binnen de les wordt de uitwisseling tussen leerlingen door de docent georganiseerd en aangemoedigd. Deze uitwisseling wordt ingezet om het collectief klimmen op de schoolladder te bevorderen. Hierdoor kunnen leerlingen van, door en met elkaar leren. De leerlingen doen succeservaringen op, nemen deze van elkaar waar en moedigen elkaar aan in het klimproces. Zo komt het leren meer bij de groep te liggen. Deze ervaringen zijn belangrijk voor het versterken van het geloof in eigen kunnen en ondersteunen de onderwijskundige veiligheid.

10. Inzet leerlingkapitaal:

Tijdens de les worden leerlingen uitgenodigd om vanuit de al aanwezige buitenschoolse kennis, vaardigheden en ervaringen bij te dragen aan het gezamenlijk leerproces. Door de leefwereld van de leerlingen didactisch in te zetten en praktische voorbeelden te gebruiken die voor de leerlingen herkenbaar zijn, kan het klimmen op schoolladder worden bevorderd en kunnen leerlingen de schoolladder als hún ladder ervaren. Zij voelen dan namelijk dat de les ook over hen gaat.

